

[İham liyevin sfri, Grgin mğamda vacib addm](#)

Azərbaycan prezidentinin rən sfri daha ox ticari-iqtisadi (energetik), mdni v humanitar (tibb, .drman sahsi) istiqamtlrd ikitrfli laqlri genilndirmk zminin nmayii il yadda qala bilir

AranNews- rana qar beynlxalq sanksiyalar lv olunduqdan sonra ilk dfdir ki, Azərbaycan .dvlət bas bu lky sfr yolları

Yaxn rəqd mzhb mhariblərinin qzd, Rusiya-Trkiy arasında ziddiyyətlrin artıd, qlobal enerji dayclar bazarında son zamanlar qeyd alınan ucuzlamann neft hasilatların tin vziyyət sald, rana qar sanksiyaların lv edildiyi bir zamanda bu sfrin ba tutmas, szsz ki, bir ox baxımdan .diqqət ayandır

ran-Azərbaycan ticari-iqtisadi mnasibtlərində hr iki lk rəhbri dnyada ba vən iqtisadi tnzəl .fonunda bu mslə daha proqmatik addmların trfdar kimi grnlr

.hr iki lk rəhbri qarlql glir v edn iqtisadi layihlər hvsl qol qoyacaqların minlikl sylvk olar Mlumdur ki, rən 10 illik sanksiyalardan sonra fal kild iqtisadiyyatın dirlmsi v lav glir mnlərinin axtarına balayb. Buna gr, daha ox mkdala v xarici lklrl inteqrasiyaya meyillidir. Tbi ki, neft qiymtlərinin aa dmsi Azərbaycan da glirlərini aa saldna gr rsmi Bak qarlql faydal biznes sahlərinin inkiəfında maraqlıdır. Konkret olaraq burada sbt Simal-Cnub .nəqliyyat dhlizinin i dmsində gedir

Szsz ki, rən v Azərbaycan mdni v tarixi tellrl bir-birin sx bal olan qonu lklr kimi ikitrfli .iqtisadi-ticari, mdni laqlri gclndirmkd qarlql kild maraqlıdır

Tsadfi deyil ki, İham liyev z msahiblərdə mzakir mvzusu kimi birinci olaraq dnyada v regionda ba vən hadisələri qeyd edib. Bu, Suriyada son dvrlr hkumt qvvlərinin stnlk ld etmsi fonunda sd trfdarlar il ona qar xan beynlxalq koalisiya arasında ziddiyyətlrin kskinlmsi, probleml bal yaranm Trkiy-Rusiya qardurmas ehtimal v Azərbaycan mvqə nmayi etdirmsi .ehtiyacın yaxud tlbini ortaya xmas il bal ola bilir

Rusiya il Turkiyinin mnasibtlərinin hans mcraya qdr kskinlcyi m lum deyil v burada n bdbin .proqnozların bel verilmsi mmkndr

Shbt ondan gedir ki, Trkiy il Rusiya orduların Suriya cəhsində qar-qarya glmsi il yana Dağ .Qaraba mnaqsisinin yenidn əlovlanmas v beynlxalq xarakter əlmas mmkndr

M lum Ankara terroru il laqdar rdoann Bak sfri ba tutmasa da, xarici il naziri Mevlut avulunun Azərbaycana glii gstrir ki, msl trafında iki lk arasında intensiv mslhtlmlr aparılır.

.Mhz bel bir mğamda, rən Azərbaycanla bal srgilycyi mvqə xsusi hmiyyət dayr Br sd spaniyan "El Pais" qzetin msahiblərdə Rusiya il yana, rən ona hrbi dstk verdiyini bildirmsin baxmayaraq, Tehrən birmnal kild anti-Qrb, yaxud Rusiyanın xarici siyast gddyn bildirmk yanllq olar. rən xarici siyastında z milli maraqların stn tutaraq oxtrfli mrkkb kombinasiyal gedirdn istifadə edir. Baqa szl desk rən hr bir region, yaxud sahd z maraqlarına uyğun mvqə srgilyir v hanssa beynlxalq koalisiya trafında birmnal qtblmy .meyilli deyildir

Naxvan-iran mvzusu da prioritet tkil edck: "rən he zaman Naxvan, Rusiya v Ermnistann ayana vermz. Rsiya Dumasna xarlan "Qars" mğavilsin rən hssas yanar v Naxvann ."thlksizliyində slam respublikasın maraqlar ox gcldr

ran he zaman ikili standartlardan x edn AB v Qrb dvltrinin Azərbaycan srhdlin yol əmasna .imkan vermeyck v bu baxımdan Azərbaycana yardm olacaq

Odur ki, mmkn Rusiya-Trkiy grginliyi, bu grginliyin Cnubi Qafqaza sirayti mslsində rən tutaca mvqə regionla bal hadisələri inkiəf istiqamtin tsir gstrck sas faktordur. Bu mndə Azərbaycanla rən məcəzələrinin razladılması, yaxud Azərbaycan Tehrən mvqeyini nızr

.alaraq yekun qvara glmsi mmkndr
Sz yox ki, ran sfri rivsind z tsirini getdikc Azrbaycana daha gcl gstrmkd olan Suriya bhran il bal ran qonu v i lksi kimi Azrbaycandan daha aydn mvqe bildirmyi istyck. Bak is bu .msld Trkiynin mvqeyini blli sbblrdn ciddi almaq zorundadr - ranla mzhb birliyin rnm lbtt ki, Rcb Tayyib rdoann Bak sfri ba tutsayd, Azrbaycan prezidenti Tehrana bir ox mslrl, o cmlnd Suriya, regional thlksizlik, energetik mslrl bal daha cilalanm, aydn v gcl mvqe il gedckdi. nki ran son vaxtlar Yaxn rq (Suriya, D, terror, krd) mslrl il bal mhz Rusiya il sinxron hrkt edir, qonu Trkiy v Qrbin, demli, hm d Azrbaycann maraqlarna zidd kurs yrdr. O zdn Tehranda bu v baqa mvzular trafnda rsmi trflrin srgilycyi mvqe Moskva, Ankara, .Vainqton v rvan n d yetrinc nm ksb edir
rann Trkiy v Azrbaycanla deyil, Rusiya il sinxron hrkt etdiyini lham liyevin sfrindn cmi bir gn nc Rusiyann mdafi naziri Serqey oyqunun Tehrana sfr elmsi v burada prezident Hsn Ruhani v mdafi naziri Hseyh Dehqanla grmsi d tsdiq edir. Grld hrbi-siyasi mkdalq mslrl mzakir olunub. Bundan bir ne gn qabaq is rann mdafi naziri Moskvada Putinl danqlar .aparmd
Mdafi nazirlinin qarqlq sfrli bh yox ki, Suriya mslsind Moskva v Tehrann mkmmml ibirliyi v yeni planlar irisind olmas il yana, region lklrin, o cmlnd Azrbaycana mesaj, "zl nmayii" tsiri .balayr
Hazrda Trkiynin Yaxn rq siyastind tutduu mvqenin htta onun z perspektiv mqsdli n n qdr rasional xtt olduu mbahisy aqdr. Uzaq mttfiq olan, hr gn z mvqeyini dyin, byk ehtimalla urlu kild ardcl siyast yrtmyrk, regional qvvlri z-z gtirb zifldn v bununla da z qlbal hegemoniyasn mhkmldn AB-n irin vdlin uyaraq, Atatrkr trfindn tmlrl atlan cmhuriyytilik prinsiplrindn getdikc knarlaan AKP hkumtinin blk d n riskli hrkti yaxn qonularla mnasibti .korlamaq oldu
Yqin ki, rsmi Ankara da yenidn regional dvltrlr mnasibtlrd vvlki "qonularla sfr problem" .prinsipin qaydacaq, dar olduu bu tin vziyytdn xa bilck
Bundan bir ne gn vvl is ran imali raqda mskunlaan PKK-n hrktsizliy dvt etdi, ks halda blgni tam nzart grtrmk potensialn xatrladaraq onlar zrsizdir bilcyi mesajn verdi. PKK-nn .randan ox, Trkiyni hdf gtrdyn nqr alsaq, bu da slind Ankaraya verilmi xo niyyt mesaj idi
Maraqldr ki, Trkiy d artq Suriya mslsind vvlki israrlndan tdrinc uzaqlar. Xsusil, AB v Rusiyann atks sazii balad bu gnld Trkiynin xarici ilr naziri Mvlud avuolu Suriyaya quru .qonular yeritmki niyytlnin olmadn ifad edib
Anlalan budur ki, Trkiy d regional slhn daha avantajl olduunun frqinddir v bu, he d tsadfi deyil. Trkiynin rsmi aqlamasna gr, bu ilin ilk iki aynn ixracat tn ill mqayisd 40% ziflyib. sas ziflm is Rusiya v raqla laqlrd qeyd alnb. Meyv-trvz ixracatnda Trkiynin n byk bazar saylan Rusiyaya gndriln mhsullarda bu azalma 80%-n zrinddir. raqla iqtisadi mnasibtlrd is itki .60%- yaxnlar
Mlumatlardan bel blli olur ki, trflr arasnda 11 mhm snd imzalanb. Bu sndlr iki qonu dvltn mdni laqlrinin gclndirilmsi, iqtisadi mkdalq, beynlxalq terrorizm qar birg faliyyt kimi mhm .sahlri hat edir
lham liyevin iranl hmkar Hsn Ruhani il gr zaman ssIndirdiyi aadak fikirlr d uzun zamandan bri iki dvlr arasnda o qdr d isti olmayan mnasibtlrd yeni dvrn balanacandan xbr verir: "Bizim laqlrimizin ox mhkm tmlri vardr. srlr boyu xalqlarmz bir yerd yaam, yaratmlar. Bizi tarix, mdniyyt, ortaq kemiimiz, dinimiz birlidir. Bu mhkm tml zrind .mnasibtlrimiz qurulur v bu gn ran-Azrbaycan laqlri strateji mkdalq sviyyisin qalxb
Azrbaycan prezidentinin iki dvlr arasndak laqlrin strateji mkdalq sviyyisin ykslmsini qeyd .etmsi bundan sonrak mnasibtlrin nec olaca bard kifayt qdr mlumatlar verir
Prinsip etibaril, hm rann, hm d Azrbaycann mnasibtlrini bu sviyyy yksltmdn baqa arlri d .yoxdur
Tehran n Bakyla mnasibtlrin yaxladrlmas bir zamanlar rana qar qvvlrin lind n ciddi silaha

evriln "Cnubi Azərbaycan" mslsinin tsir dairisini xeyli daraltmaq demkdir. Azərbaycan ns bu yaxnlama hm regional sifari, hm d Yaxn rqi cngin alan mzhblaras savalardan .sortalanmaq imkandr

Onu da nizr almaq lazmdr ki, ran zrindn sanksiyalar gtrldkdn sonra Azərbaycan AB (Qrb) n geosiyasi v energetik nmi azalb. Bu nm Baknn Tehranla energetik sahd, nclikl d rann nhng qaz ehtiyatların Avropa bazarlarına nqlind, habel TANAP layihisinin reallamasında Tehranla mkdalq hesabna yeni mzmun qazana bilir. rann z d TANAP-a qoulmaqda .maraql olduunu gizltmir

Dorudur, geosiyasi v geostrateji mslld iki lk arasında prinsipial fikir ayrılıqlar var. Bunlar sasn, deyildi ki kimi, Ermnistana dstk, Xzrin hquqi statusu mvzular v Yaxn rqi (Suriya) bhranlardır. Hr msl rann uzaqgedn kkl maraqlarından qaynaqland n onlarla bal Tehrann mvqeyində ciddi dyiklik gzlilmir. ksın, byk ehtimalla, Tehran Bakdan konkret olaraq slam Koalisiyasına qoulmama xahi ed bilir - hans koalisiya ki, ran v Rusiya leyhin qurum hesab .edilir

Sirr deyil ki, bu gn Azərbaycan Yaxn rqi eyni cbhd yer alan Rusiya v rann arasında yerlidir. Dnyann yenidn qtblmsinin mrkz xtti d mhz bu corafiyadan balayr. tn srdn frqli olaraq, geosiyasi qtblmnin ideoloji bazas da artq Qrb mxsus ideyalar deyil, slam mrkzli mzhb .anlaylardır

Azərbaycanın hm corafi mkan olaraq global qtblmnin qrlma nqtsin yaxnl, hm d mnn slam .mdniyyətin aid olmas griln bu mnasibtlr sistemində trfsiz qalman tındirir

Azərbaycan istr istmz ya tkfiri anlayla silahlanan ideoloji axnlarn, ya da tarixn eyni .mdniyyəti payladmz lklrin yanında olmalıdır

Kskin qtblmnin yaand indiki dvrd Azərbaycan Rusiya v ran arasında "yal ada" olmaq imkanlar yox drsindədir. ks halda, hm imaldan, hm d cnubdan ciddi tzyiqlrl zl v bir ox .dyrlirini itir bilir

Azərbaycanın bu qdr hssas dvrd siyasi iradsinin ranla yaxnlamas mcburi oldu qdr d n .rasional seimdir

lham liyevin iranl hmkaryla grd sslndirdiyi bzi fikirlr qtblmi slam dnyasında Azərbaycan mcburi seim haqqn rann xeyrin etdiyini tsdiqliyir: "Bu gn hm beynlxalq almd ba vern hadislr, eyni zamanda ikitrfli mnasibtlrimiz aid olan mslr geni mzalkir edildi. Azərbaycan .”razlad ki, beynlxalq terrorizm qar birg sylrini daha da gclndirsin

slind rsmi Bak bu qtb seimini lham liyevin rana sfrindn xeyli vvl etmidi. Bir oxlarmz ciddi ks-reaksiya il qarlasaq da, Azərbaycan xarici il nazirinin mavini Araz zimov avstriyal jurnalist verdiyi msahibyl rsmi Baknn mvqeyini ortaya qoydu, Suriya mslsində ran v Rusiyann yanında dayandn gstrmidi. Prinsipc, ran prezidenti Hsn Ruhaninin grdn sonra .jurnalistlr verdiyi mlumatlar da irli srdymz ehtimal qvvtlndirir

Mmkndr ki, Azərbaycan yenidn z mcrasna qaydacaq olan bu mnasibtlr sistemində krp rolunu oynasn. Ndn ki, bu corafiyann daimi sakinlrindn he biri hr ksi zifldn v zglin iin yarayan mnaqinin davam etdirilmsində maraql deyillr v bel gnr, hr ks mnasibtlri yenidn tnzimlyn ortaql maraqlar v dostlar axtarndadr. Kim bilir, blk d ranla mnasibtlri srtateji trfdalq hddin yksldn, Rusiya il d yaxn laqlri olan Azərbaycan bu xoniyətin sil bhansin .evrilck

Btvldk gtrdkd Azərbaycan prezidentinin ran sfri daha ox ticari-iqtisadi (energetik), mdni v humanitar (tibb, drman sahsi) istiqamtlrd ikitrfli laqlri genilndirmk zminin nmayii il yadda qala bilir. Geosiyasi mslld is Bak v Tehrann mvqelri "mehriban rqiqlr" kmi, ciddi dyikliklr .uramayacaq